

Termo-ekonomiese evaluering van 'n melkpasteuriseerder

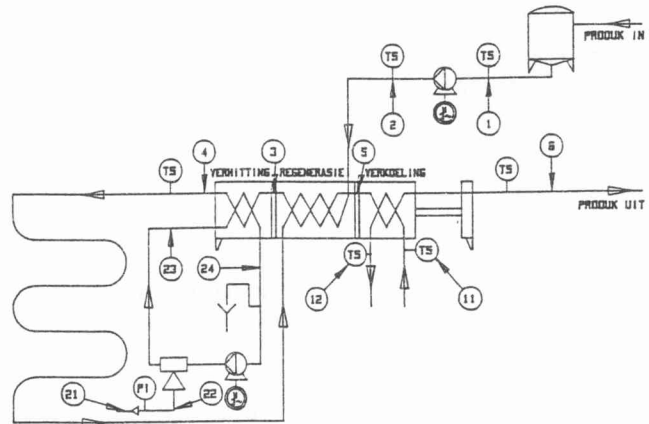
J. P. Nel* en L. Pretorius**
(Eerste weergawe Maart 1992, Finale weergawe Junie 1992)

Abstract

In this article it is shown how to choose a most economical milk pasteuriser from a range of options taking into account the financial as well as thermodynamic aspects. It is shown that the total cost of the pasteurisation plant sharply decreases as the percentage regeneration of heat increases. The thermodynamic analysis for the plant is mainly based on the first law the Thermodynamics. The economic analysis is based on the nett current value technique.

Simbolely

- D – druk, kPa
- H – manometriese hoogte, m vloeier
- P – huidige waarde, R
- \dot{P} – drywing, kW
- \dot{Q} – warmte-oordrag, kW
- T – temperatuur, °C
- Y – jaarlikse koste, R
- c_p – spesifieke warmte, kJ/kgK
- g – gravitasieversnelling, m/s²
- h – entalpie, kJ/kg
- i – interne rendabiliteit (rente)
- \dot{m} – massavloeiempo, kg/s
- n – aantal periodes
- η_m – nuttigheidsgraad, motor
- η_p – nuttigheidsgraad, pomp
- ρ – digtheid, kg/m³

Figuur 1 – Prosesvloei-diagram vir die 15000 l pasteuriseerder

Inleiding

Heelwat werk is sekerlik voorheen in die veld van die termo-ekonomie gedoen. Vergelyk kortliks die werk van Gaggioli en Wepfer [1] oor eksergie-ekonomie, Moran [2] oor beskikbaarheid en effektiewe energiegebruik, Bejan [3] oor termodinamiese optima en energiestoring, Bowater [4] oor termo-ekonomiese ontwerp van 'n vleisverwerkingsaanleg e.a.

In hierdie artikel word 'n termo-ekonomiese metode gebruik om uit 'n reeks opsies, die mees ekonomiese melkpasteuriseerder te kies. Hiermee word hopelik weer eens beklemtoon dat ingenieurswese en ekonomiese ooreenwings hand aan hand gaan.

Pasteuriseringsstoerusting

Pasteuriseringsstoerusting wat in hierdie artikel ontleed word is die reeks pasteuriseerders van 'n vervaardiger [5] soos in tabel 1 beskryf. Soos uit figuur 1 gesien kan word is die tipiese pasteuriseerder wat ontleed gaan word, in beginsel 'n warmteruiler waar melk regeneratief voorverhit word, dan verhit word m.b.v. stoomverhitte warm water en na 'n houperiodes verkoel word m.b.v. verkillde water. Die pasteuriseerders wat beskou word is tipiese plaat warmteruilers.

* Groepsprojekbestuurder, NCD, Roodepoort, Nagraadse student, Randse Afrikaanse Universiteit.

** Professor in Meganiese Ingenieurswese, (Lid) Laboratorium vir Stelsels, Randse Afrikaanse Universiteit.

Energiebehoefes

Die vervaardigerspesifikasies en pryse van die pasteuriseerders wat evalueer word, word in tabel 1 getoon.

Om die berekening van energiebehoefte te demonstreer is die gegewens vir een opsie gebruik. 'n Werkstaat [8] is ontwikkel om dieselfde berekening vir al die opsies te doen, en die resultate word in tabel 2 weergegee.

Berekening is grootliks op die eerste wet van die Termodinamika gebaseer.

Aannames

In die termiese evaluering is die volgende aannames gebruik:

(i) Produksie

Aanvaar dat die apparaat 10 uur per dag vir 6 dae per week gebruik word. Dit impliseer 'n produksietyd van 3 120 ure per jaar.

(ii) Nuttigheidsgraad

Ten einde insetdrywing te bereken, word die volgende gemiddelde nuttigheidsgrade (η) aanvaar:

Elektriese motors:

TABEL 1

VERVAARDIGERSSPESIFIKASIE VIR PASTURISEERDERS⁽⁵⁾

(i) Werkverrigting									
Melkvloeitempo (kg/h)	15 000								
Inlaattemperatuur (°C)	4								
Pasteurisasietemperatuur (°C)	75								
Uitlaattemperatuur (°C)	4								
	LAE DRUKVAL				HOË DRUKVAL				
(ii) Produk									
% Regenerasie	85	88	91	95	85	88	91	95	
Drukval (kPa)	280	260	300	250	520	390	380	440	
(iii) Warmwater									
Vloeitempo (kg/h)	30 000	27 500	21 500	17 500	30 000	27 500	23 000	19 000	
Drukval (kPa)	100	100	60	75	100	100	85	85	
(iv) Verkille water									
Vloeitempo (kg/h)	30 000	33 500	26 500	22 500	30 000	33 500	28 500	21 500	
Drukval (kPa)	100	110	80	100	100	110	110	95	
Prys (R)	56 500	58 800	64 900	82 300	55 200	57 800	63 900	74 700	

TABEL 2

TERMODINAMIESE ANALISE VIR PASTEURISEERDERS

(i) Termodinamiese eienskappe									
Nuttigheidsgrd pomp	0,85								
Nuttigheidsgrd motor	0,87								
T (°C)	h(kJ/kg)	s(kJ/kgK)	eks(kJ/kg)	c(kJ/kgK)					
Hoëdrukstoom	165	2 763,5	6,7078	763,6365					
Kondensaat	95	397,96	1,25	25,285					
Verkille water	2			0	4,19				
Omgewing	25			0	4,19				
Melk	40				3,87				
	LAE DRUKVAL				HOË DRUKVAL				
N o d e									
Energieoordrag									
% regenerasie	85	88	91	95	85	88	91	95	
1 Produkpomp									
Drywing (kW)	1,578	1,465	1,690	1,409	2,930	2,197	2,141	2,479	
2 Regeneratiewe-verhitting									
Warmte-oordrag (kW)	973,144	1 007,490	1 041,836	1 087,631	973,144	1 007,490	1 041,836	1 087,631	
3 Stoomverhitting									
Warmte-oordrag (kW)	171,731	137,385	103,039	57,244	171,731	137,385	103,039	57,244	
Stoomverbruik (kg/s)	0,072597	0,058077	0,043558	0,024199	0,072597	0,058077	0,043558	0,024199	
4 Pompdrywing (kW)									
5 Verkoeling	1,127	1,034	0,485	0,493	1,127	1,033	0,734	0,607	
6 Warmte-oordrag (kW)	-171,731	-137,385	-103,038	-57,244	-171,731	-137,385	-103,038	-57,244	

$$\eta_m = 0,87$$

Pompe:

$$\eta_p = 0,85$$

(iii) *Spesifieke warmte*

Die spesifieke warmte van melk is ongeveer 3,87 kJ/kgK by 5°C (Kessler [6]).

In hierdie berekening word die spesifieke warmte by 5°C aanvaar as 'n gemiddelde spesifieke warmte vir melk.

Vir water sal 'n gemiddelde waarde van 4,19 kJ/kgK gebruik word.

Die werkstaat is egter so opgestel dat die spesifieke warmte gevarieër kan word sodat die invloed daarvan op die energieverbruik bepaal kan word.

(iv) Toerustingspesifikasie

Om die berekeninge te demonstreer word 'n pasteuriseerder beskou wat onder die volgende toestande bedryf word. (Vir ander opsies sien tabel 1):

Melkvloeitempo	15 000 kg/h
Inlaattemperatuur	4 °C
Pasteurisasietemperatuur	75 °C
Uitlaattemperatuur	4 °C
Regenerasie	85%
Drukval: produk	280 kPa
Vloeitempo: Verkilde water	30 000 kg/h
Drukval: warm water	100 kPa
Drukval: Verkilde water	100 kPa
Prys:	R56 500

Berekeninge word deurentyd gedoen met verwysing na figuur 1.

Berekening van pompdrywing

Uit "Pumps principles and practice" [7] is die pompdrywing \dot{P}_{pomp}

$$\dot{P}_{pomp} = \frac{\dot{m}gH}{1000} \times \frac{1}{\eta_p} \times \frac{1}{\eta_m} \text{ kW} \dots\dots\dots (1)$$

waar

\dot{m} die massavloeitempo, g gravitasieversnelling en H die manometriese hoogte in m vloeiër voorstel. Deur gebruik te maak van die verwantskap.

$$D = \frac{\rho g H}{1000} \text{ kPa} \dots\dots\dots (2)$$

en $\rho_{melk} \approx 1000 \text{ kg/m}^3$

volg dat

$$\begin{aligned} \dot{P}_{pomp} &= \frac{\dot{m}D}{1000} \times \frac{1}{\eta_p} \times \frac{1}{\eta_m} \\ &= \frac{(15000/3600) 280}{1000} \times \frac{1}{0,85} \times \frac{1}{0,87} \\ &= 1,578 \text{ kW} \dots\dots\dots (3) \end{aligned}$$

Bogemelde verteenwoordig dan die drywing benodig vir die produk pomp.

Regeneratiewe verhitting en verkoeling

Die warmte benodig om die produk te verhit is:

$$\begin{aligned} \dot{Q} &= \dot{m}c_p (T_{uit} - T_{in}) \\ &= \frac{15000}{3600} \times 3,87 (75-4) \\ &= 1144,87 \text{ kW} \dots\dots\dots (4) \end{aligned}$$

Per definisie is die persentasie regenerasie:

$$\% \text{ Regenerasie} = \frac{\text{Warmte-oordraging deur regenerasie}}{\text{Totale warmte oordrag}} \times 100 \dots\dots\dots (5)$$

∴ Warmte oordrag teen 85% regenerasie is:

$$\frac{\dot{Q}_{regen}}{\dot{Q}} = 0,85 \dots\dots\dots (6)$$

$$\begin{aligned} \dot{Q}_{regen} &= \frac{85}{100} \times 1144,87 \\ &= 973,14 \text{ kW} \dots\dots\dots (7) \end{aligned}$$

Stoomverhitting

Die stoomenergie benodig vir verhitting is:

$$\begin{aligned} \dot{Q}_{stoom} &= \dot{Q} - \dot{Q}_{regen} \\ &= 1144,87 - 973,14 \dots\dots\dots (8) \\ &= 171,73 \text{ kW} \end{aligned}$$

Berekening van stoom benodig word vervolgens getoon: Uit die eerste wet van die Termodinamika volg:

$$\dot{m} = \frac{\dot{Q}_{stoom}}{h_{g165} - h_{f95}} \dots\dots\dots (9)$$

$$h_g = 2763,5 \text{ kJ/kg by } 165 \text{ °C}$$

$$h_f = 397,96 \text{ kJ/kg by } 95 \text{ °C}$$

$$\begin{aligned} \dot{m}_{stoom} &= \frac{171,73}{(2763,5 - 397,96)} \\ &= 0,0726 \text{ kg/s} \dots\dots\dots (10) \end{aligned}$$

In bogenoemde word aanvaar dat tydens die verhittingsproses met stoom, versadigde stoom by 165 °C kondenseer na versadigde water by 95°C.

Die drywing benodig vir die warm waterpomp word bereken deur gebruik van vergelyking 3:

$$\begin{aligned} \dot{P}_{pomp} &= \frac{\dot{m}D}{1000} \times \frac{1}{\eta_p \times \eta_m} \\ &= \frac{(30000/3600) \times 100}{1000 \times 0,87 \times 0,85} \\ &= 1,127 \text{ kW} \dots\dots\dots (11) \end{aligned}$$

Kosteberekening

Die volgende aspekte word in die kostemodel van die pasteuriseerder gebruik. Die eenheidskoste vir 'n tipiese suiwelaanleg, soos bereken deur Nel [8] word gebruik:

Stoomkoste (R/kg)	= 0,0383
Elektrisiteit (R/kWh)	= 0,1196
Verkilde water (R/kWh)	= 0,0801

Soos in paragraaf 3.1.1 getoon, word die apparaat vir 3 120 ure per jaar gebruik.

Die jaarlikse produksie is dus:

$$\begin{aligned} \text{Ure geproduseer} \times \text{kapasiteit} &\dots\dots\dots (12) \\ &= 3120 \times 15000 \\ &= 46800000 \text{ kg} \end{aligned}$$

Stoomverbruik in hierdie periode is:

$$\begin{aligned} 3600 \times \dot{m} \times \text{ure} &\dots\dots\dots (13) \\ &= 0,0726 \times 3120 \times 3600 \\ &= 815443 \text{ kg/jaar} \end{aligned}$$

Elektrisiteitsverbruik vir die jaar is:

$$\begin{aligned}
 & (\dot{P}_{\text{produkpomp}} + \dot{P}_{\text{waterpomp}}) \times \text{ure} \dots\dots\dots (14) \\
 & = (1,578 + 1,127) \times 3\,120 \\
 & = 8\,439,6 \text{ kWh}
 \end{aligned}$$

Verkilde water gebruik vir die jaar is:

$$\begin{aligned}
 & \text{Ure gebruik} \times \text{warmte-oordraging in kW} \dots\dots (15) \\
 & = 3\,120 \times 171,73 \\
 & = 535\,798 \text{ kWh}
 \end{aligned}$$

Die jaarlikse bedryfskoste is dus:

(i) Stoomkoste

$$\begin{aligned}
 & = \text{Gebruik (kg)} \times \text{koste (R/kg)} \\
 & = 815\,443 \times 0,0383 \\
 & = R31\,231,47 \dots\dots\dots (16)
 \end{aligned}$$

(ii) Elektrisiteitskoste

$$\begin{aligned}
 & = \text{Gebruik (kWh)} \times \text{koste (R/kWh)} \\
 & = 8\,439 \times 0,1196 \\
 & = R1\,009,38 \dots\dots\dots (17)
 \end{aligned}$$

(iii) Verkilde waterkoste

$$\begin{aligned}
 & = \text{Gebruik (kWh)} \times \text{koste (R/kWh)} \\
 & = 535\,798 \times 0,0801 \\
 & = R42\,917,42 \dots\dots\dots (18)
 \end{aligned}$$

(iv) Totale jaarlikse koste vir energie:

$$\begin{aligned}
 & = R31\,231,47 + R1\,009,38 + R42\,917,42 \\
 & = R75\,158,27 \dots\dots\dots (19)
 \end{aligned}$$

3.3 Kontantvloei

Die kostes bereken word nou soos volg geprojekteer:

- Jaar 1 – kapitaalkoste – R56 500
- Jaar 2 – energiekoste – R75 158

Vir Jaar 3 tot Jaar 10 word die energiekoste bereken as:

$$\begin{aligned}
 & \text{Koste}_{\text{jaar}(n)} \\
 & = \text{Koste}_{\text{jaar}(n-1)} \times \left(1 + \frac{\text{Inflasiekoers}}{100}\right) \left(1 + \frac{\text{Groeikoers}}{100}\right) \\
 & \dots\dots\dots (20)
 \end{aligned}$$

In jaar 10 word die kapitaalherwinningswaarde as 'n kapitaalinvloei geprojekteer. Dit word so bereken:

Kapitaalherwinningswaarde

$$\begin{aligned}
 & = \text{Kapitaal} \times \frac{\% \text{ Herwinning}}{100} \\
 & = 56\,500 \times 0,5 \\
 & = R28\,250 \dots\dots\dots (21)
 \end{aligned}$$

Die huidige waarde van die jaarlikse kostes word nou bereken volgens vergelyking:

$$P = \frac{Y}{(1 + i)^n} \dots\dots\dots (22)$$

- Waar P = Huidige waarde
- Y = Jaarlikse koste
- i = Interne rendabiliteit
- n = aantal periodes

Hierdie waardes word almal bymekaar getel om die netto huidige waarde te bepaal. 'n Inflasiekoers van 15%, interne rendabiliteit van 18,5% en groeikoers van 3% vir die suiwelaanleg is in bogemelde berekening gebruik.

Verder is 'n sensitiviteitsontleding gemaak om aan te toon hoe sensitief die resultate van die termo-ekonomiese ontleding van die melkpasteuriseerder vir verandering in die inflasie- en rentekoerse is. Die groeikoers is vir illustrasiedoeleindes vas op 3% gehou.

Resultate van termo-ekonomiese evaluering

Die keuse van die mees ekonomiese pasteuriseerder uit 'n reeks pasteuriseerders met verskillende regeneratiewe vermoëns kan nou gedoen word na aanleiding van berekening, soos hierbo getoon, vir die reeks pasteuriseerders.

In tabelle 1 t.e.m. 4 word respektiewelik die spesifikasie, die termodinamiese analise, die jaarlikse koste en die kontantvloei weergegee, soos o.a. bereken m.b.v. die werkstaatprogram. Die resultate in die tabelle is gegeneer deur 'n inflasiekoers van 15%, interne rendabiliteit van 18,5% en groeikoers van 3% te gebruik.

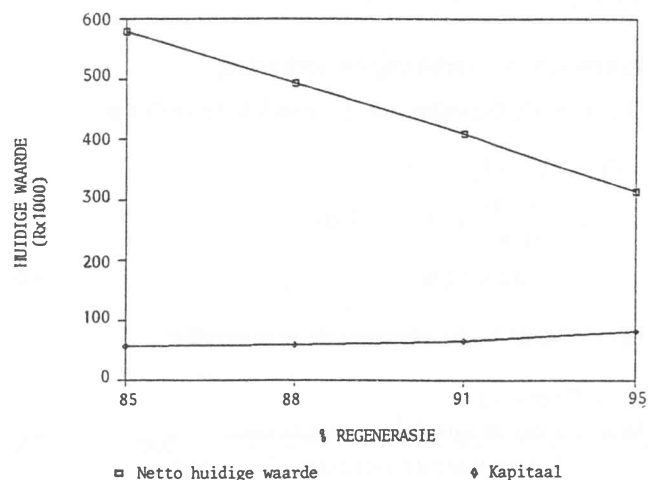
Figuur 2 stel die resultate grafies voor.

Die resultate van die sensitiviteitsontleding word in tabel 5 getoon. In dié tabel word getoon wat die totale besparing vir 'n 10 jaar periode vir verskillende inflasie- en rentekoerse sou wees indien 'n lae drukval melkpasteuriseerders met 95% regenerasie i.p.v. 'n soortgelyke pasteuriseerder met 85% regenerasie gebruik word.

Bespreking van resultate

Uit figuur 2 kan duidelik gesien word dat die totale koste (uitgedruk in die huidige waarde van geld) skerp daal, soos wat die regenerasie toeneem.

As bv. die pasteuriseerders wat 85% en 95% regenera-

Figuur 2 – Huidige waarde as funksie van % regenerasie

TABEL 3

JAARLIKSE KOSTE VIR PASTEURISEERDERS

- (i) Tariewe
- Stoom (R/kg) 0,0383
- Elektrisiteit (R/kWh) 0,1196
- Verkilde water (R/kWh) 0,0801
- Ure per jaar 3 120

% regenerasie	LAE DRUKVAL				HOË DRUKVAL			
	85	88	91	95	85	88	91	95
(ii) Jaarlikse gebruik								
Stoom (kg)	815 443	65 2328,1	489 246,1	271 803,3	815 410,1	652 328,1	489 246,1	271 803,3
Elektrisiteit (kWh)	8 439,000	7 793,554	6 785,665	5 933,062	12 657,20	10 078,88	8 971,377	9 627,676
Verkilde water (kWh)	535 798,0	428 641,2	321 480,9	178 600,5	535 801,5	428 641,2	321 480,9	178 600,5
(iii) Jaarlikse koste (R)								
Stoom	3 123,47	24 984,16	18 738,12	10 410,06	31 230,20	24 984,16	18 738,12	10 410,06
Elektrisiteit	1 009,380	932,1090	811,5656	709,5943	1 513,801	1 205,434	1 072,976	1 151,470
Verkilde water	42 917,42	34 344,16	25 750,62	14 305,90	42 917,70	34 334,16	25 750,62	14 305,90
Totaal (R)	75 158,27	60 250,43	45 300,31	25 425,56	75 661,71	60 523,76	45 561,72	25 867,44

TABEL 4

KONTANTVLOEI T.O.V. PASTEURISEERDERS

- Inflasiekoers (%) 15
- Interne-rendabiliteit (%) 18,5
- Groeikoers (%) 3
- Reswaarde (%) 50

% regenerasie	LAE DRUKVAL				HOË DRUKVAL			
	85	88	91	95	85	88	91	95
Netto huidige waarde (R)	579 892	493 928	409 518	314 435	585 898	493 833	409 347	303 249
Jaar 1	56 500	58 800	64 900	82 300	55 200	57 800	63 900	74 700
Jaar 2	75 158	60 250	45 300	25 426	75 662	60 524	45 562	25 867
Jaar 3	89 024	71 367	53 658	30 117	89 621	71 690	53 968	30 640
Jaar 4	105 448	84 534	63 558	35 673	106 156	84 917	63 925	36 293
Jaar 5	124 904	100 130	75 285	42 255	125 742	100 585	75 719	42 989
Jaar 6	147 948	118 604	89 175	50 051	148 942	119 142	89 689	50 921
Jaar 7	175 245	140 487	105 627	59 285	176 421	141 124	106 237	60 315
Jaar 8	207 578	166 407	125 116	70 223	208 971	167 162	125 838	71 444
Jaar 9	245 876	197 109	148 199	83 179	247 526	198 003	149 055	84 625
Jaar 10	262 990	233 475	175 542	98 526	293 195	234 534	176 555	100 238

TABEL 5

SENSITIWITEITSANALISE: VERSKIL IN NETTO HUIDIGE WAARDE VAN PASTEURISEERDERS MET ONDERSKEIDELIK 85% EN 95% REGENERASIE BY VERSKILLENDE INFLASIE- & RENTEKOERSE, GROEIKOERS 3%

Interne rendabiliteit (%)							
		10,0	12,0	14,0	16,0	18,5	20,0
I n f l (%) a s i e	10,0	R357 398	R315 903	R280 011	R248 838	R215 414	R197 870
	12,0	R390 682	R344 833	R305 250	R270 936	R234 219	R214 981
	14,0	R426 975	R376 342	R332 705	R294 944	R254 818	R233 528
	15,0	R446 330	R393 130	R347 321	R307 714	R265 457	R243 375
	18,0	R509 633	R447 978	R395 018	R349 339	R300 738	R275 402

sie het met mekaar vergelyk word, is dit duidelik dat daar met 'n addisionele kapitaalbelegging van R25 800 (d.i. R82 300-R56 500) 'n totale besparing van R265 457 (d.i. R579 892-R314 435) in die 10 jaar periode gerealiseer word. (Die syfers kom uit tabelle 1 en 4).

Uit tabel 5 kan afgelei word dat indien die interne rendabiliteit 10% en die inflasiekoers 12% oor die 10 jaar periode sou wees, die totale besparing deur 'n melkpasteuriseerder met 95% regenerasie i.p.v. een met 85% regenerasie te gebruik R390 682 sou wees. Hierdie besparing is dus in werklikheid heelwat groter as die geval waar 'n interne rendabiliteit van 18,5% en inflasiekoers van 15% aanvaar is.

Die besparing in kapitaal wat teweeg gebring word deur die drukval te verhoog, is nie lonend nie, want dit word deur die addisionele energiekoste oorskry. Vergelyk bv. die twee pasteuriseerders, in die voorbeeld wat albei 85% regenerasie het, maar met drukvalle van respektiewelik 280 kPa en 520 kPa. Die besparing in kapitaalkoste is R1 300 maar die addisionele totale koste is R6 006.

Slotsom

In hierdie artikel is die gebruik van termo-ekonomie as 'n metode om ingenieursekonomiese keuses te maak weer eens gedemonstreer vir 'n reeks melkpasteuriseerders.

Deur die kontantvloei oor 'n 10 jaar tydperk te projekteer is die relatiewe belangrikheid van kapitaal- en bedryfskoste in ag geneem. In die geval van die pasteuriseerder was kapitaal relatief onbelangrik t.o.v. die totale koste maar in ander gevalle, soos bv. 'n stoomketelinstallasie (sien [8]) speel dit 'n groot rol.

In hierdie voorbeeld is slegs energiekoste beskou omdat eksgergiekoste dieselfde resultate sou lewer [7].

Indien opsies oorweeg word waar die gebruik van alternatiewe tegnologie ter sprake kom, sal eksgergiekoste meer realistiese resultate as energiekoste lewer (Gaggioli en Wepfer[1]).

Daar is aangetoon dat deur van pasteuriseerders met hoër regeneratiewe vermoëns gebruik te maak, groot kostebesparings gerealiseer kan word.

By die finale keuse van 'n pasteuriseerder is egter nie net termo-ekonomiese oorwegings ter sprake nie. Prosesoorwegings moet ook in ag geneem word. In hierdie artikel is prosesoorwegings nie in ag geneem by die evalueringproses nie en die nodige versigtigheid moet dus aan die dag gelê word met die finale implementering van resultate.

Bronnelys

1. Gaggioli, P. A., Wepfer, W. J., Exergy economics, Energy, Vol 5, No. 823, 1980.
2. Moran, M. J., Availability analysis – a guide to efficient energy use, Prentice Hall.
3. Bejan, A., Two thermodynamic optima in the design of sensible heat units for energy storage, Transactions of ASME, Vol. 100, 1978.
4. Bowater, F. J., Economic design for a large meat works refrigeration plant, Refrigeration and Air Conditioning, Vol. 92, No. 1099, 1989.
5. APV South Africa Ltd., Posbus 9448, Johannesburg, 2000, tel. (011) 444-7580.
6. Kessler, H. G., Food Engineering and dairy technology, Verlag A. Kessler.
7. Anonymous, Pumps principles and practise, S.A. Pump Manufacturers Association.
8. Nel, J. P., Energieoptimering van 'n suiwelfabriek, Magisterverhandeling in Ingenieurswese, Randse Afrikaanse Universiteit, 1991.